

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1978/5

Karar Sayısı:1978/11

Karar Günü:2/2/1978

Resmi Gazete tarih/sayı:20.2.1978/16206

İtiraz yoluna başvuran : Solhan Sulh Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : 5/1/1961 günlü, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56. maddesinin Anayasaya aykırı olduğu öne sürülerek iptaline karar verilmesi istenmiştir.

I. OLAY :

Velisi bulunduğu öğrenciyi okula göndermeyen sanık hakkında önce 5.1.1961 günlü, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 55. ve 56. maddeleri uyarınca işlem yapılmış, ancak sanığın, eyleminde direnmesi üzerine , sözü geçen yasanın 56. maddesinin (c) bendi uyarınca cezalandırılması için Cumhuriyet Savcılığınca kamu davası açılmıştır. Mahkeme, davada uygulama durumunda olduğu 56. maddenin Anayasaya aykırı bulunduğu kanısına vararak, iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

III. METİNLER :

1- İtiraz konusu yasa kuralları:

5.1.1961 günlü, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56. maddesi şöyledir.

Madde 56-

İlköğretim kurullarınca yapılan ihtar veya itiraz üzerine üst kurulca verilen red kararına rağmen çocuğunu okula göndermiyen veli yahut vasi veya aile başkanları hakkında acabada gösterilen şekilde işlem yapılır:

a) Mahallî ilköğretim kurullarınca, en çok bir hafta içinde devamsız öğrencinin velisine yahut vasisine veya aile başkanına çocuğun okula devam etmediği beher gün için (1) liradan (2) liraya kadar hafif para cezası hükmolünür.

Para cezasına çarptırıldığıнын kendisine tebliği tarihinden itibaren üç gün içinde çocuğunu yine okula göndermediği okul idaresince bildirilen veli yahut vasi veya aile başkanları hakkında mahallî ilköğretim kurulunca ikinci defa olarak verilecek para cezası, beher gün için önce verilen cezanın iki katından aşağı olamaz. Ancak bu suretle verilen para cezaları 100 lirayı geçemez.

İlköğretim kurullarınca verilen ceza kararı kurulca, okul idaresine, öğrenci veli yahut vasi veya aile başkanlarına üç gün içinde tebliğ olunur. Diğer taraftan, para cezaları hakkındaki kararlar, ayrıca infaz işlemi yapılmak üzere ilçe ilköğretim müdürlüğüne gönderilir. İlköğretim müdürleri bu kararları üç gün içinde özel idareye göndererek infaz işlemi de takip ederler.

Bu kararlar, özel idarelerce Amme Alacaklarının usulü hakkındaki Kanun hükümlerine dayanılarak tahsil edilir.

b) İkinci defa para cezasına çarptırıldığıнын kendisine tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde çocuğunun okula devamını sağlamıyan veli yahut vasi veya aile başkanının isim ve adresleri okul

Esas Sayısı:1978/5
Karar Sayısı:1978/11

idareleri tarafından derhal mahalli ilköğretim kuruluna verilir. İlköğretim kurulu bunlara ait dosyaları üç gün içinde hazırlayarak ilçe ilköğretim müdürlüğüne gönderir.

İlçe ilköğretim müdürleri bu dosyaları inceledikten ve eksikleri varsa tamamladıktan sonra derhal Cumhuriyet savcılığına verir.

İlköğretim müdürleri tarafından hazırlanan dosyalarda:

1- Devamsız Öğrencilerin adları ve durumları hakkında okul idaresince ilköğretim kuruluna verilen belgeler,

2- Çocuğun veli yahut vasi veya aile başkanına yapılan ihtar ve bu ihtarın tebliğ ve tebellüğüne ait belgeler,

3- İlköğretim kurulunca verilen para cezalarına ait kararlar ve bu kararların veli yahut vasi veya aile başkanına tebliğ ve tebellüğüne dair belgeler bulunur.

c) Cumhuriyet savcısı 3005 sayılı kanun hükümleri dairesinde kovuşturma yapar ve en geç üç gün içerisinde sulh mahkemelerinde dâva açar.

Sulh ceza mahkemesince her çocuğun veli yahut vasi veya aile başkanı hakkında 10 günden 30 güne kadar hafif cezası hükmolunur.

Bu cezalar temyiz olunamaz.

Mahkemece verilen ceza kararı suçluya ve ilköğretim müdürüne bildirilir. Bu kararın suçluya bildirilmesinden itibaren bir hafta içinde çocuğunu okula göndermeyen veya devamını sağlamayan veli yahut vasi veya aile başkanının durumu ilköğretim müdürlüğüne yeniden Cumhuriyet savcılığına bildirilir. C. Savcılığınca aynı hükümler dairesinde kovuşturma yapılır.

2- Dayanılan Anayasa Kuralları:

Madde 10-

Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşamayacak surette sınırlayan siyasî, iktisadî ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar.

Madde 11-

Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, millî güvenliğin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile veya Anayasanın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak, ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz .

Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, insan hak ve hürriyetlerini veya Türk devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayrımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.

Esas Sayısı:1978/5
Karar Sayısı:1978/11

Madde 14-

Herkes, yaşama, maddî ve mânevi varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir.

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça kayıtlanamaz.

Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz.

İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan ceza konulamaz.

Madde 31-

Herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde dâvacı, veya dâvalı olarak, iddia ve savunma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki dâvaya bakmaktan kaçınmaz.

3- İlgili Anayasa Kuralı:

Anayasanın Geçici 4. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir.

"Normal demokratik rejimi bütün teminatı ile kurmak amacıyla gerçekleştirilen ve yürütülen 27 Mayıs 1960 Devrim tarihinden 6 Ocak 1961 tarihine kadar çıkarılan kanunlar, Türkiye Cumhuriyetinin diğer kanunlarının değiştirilmesi ve kaldırılmasında uygulanan kurallara göre değiştirilebilir veya kaldırılabilir. Ancak, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde iptal dâvası açılmıyacağı gibi, itiraz yoluyla dahi mahkemelerde Anayasa aykırılık iddiası ileri sürülemez."

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesinin; İhtüzüğün 13. maddesi uyarınca yaptığı ilk inceleme toplantısında; için niteliği yönünden incelemenin başka güne bırakılmasına gerek görülmeyle aşağıda açıklanan konu üzerinde durulmuştur.:

Anayasanın Geçici 4-. maddesinin üçüncü fıkrasında; 27 Mayıs 1960 tarihinden Kurucu Meclisin toplandığı 6 Ocak 1961 gününe kadar çıkarılan kanunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmayacağı ve bu konuda itiraz yoluyla dahi mahkemelerde Anayasaya aykırılık iddiası ileri sürülemeyeceği hükme bağlanmıştır.22.4.1962 günlü, 44 sayılı yasanın Geçici 6. maddesi de aynı nitelikte bir kurala yer vermiştir.

İtiraz konusu hükmü içeren 5.1.1961 günlü, 222 sayılı yasa, Anayasanın Geçici 4. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı yasanın geçici 6. maddelerinde sözü egeçen kanunlardandır. Durum böyle olunca mahkemenin, Anayasa Mahkemesine başvurması olanaksızdır. itiraz, mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddedilmelidir.

V- SONUÇ:

İtiraz konusu hükmün yer aldığı 5.1.1961 günlü, 222 sayılı ilk öğretim ve Eğitim Kanunu; Anayasanın geçici 4. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması olanaksız yasalardan bulunduğundan, itirazın mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine,

2.2.1978 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Esas Sayısı:1978/5
Karar Sayısı:1978/11

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Ahmet Erdoğan

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O. Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye
Necdet Darıcıoğlu